

METODY AKTYWIZUJĄCE I MOTYWUJĄCE UCZNIA

Dla udanej realizacji projektu niezbędne jest zaangażowanie uczniów. Oto kilka dobrych i sprawdzonych metod, do wykorzystania – zarówno przez nauczyciela opiekuna, wychowawcę monitorującego pracę uczniów nad projektem, jak i samych uczniów – na wszystkich etapach realizacji projektu edukacyjnego.

Runda bez przymusu

Opis. Zwrócenie się do każdego ucznia po kolei z prośbą o zabranie głosu lub powiedzenie: *Pasuję*.

Cel. Umożliwienie każdemu uczniowi wypowiedzenia się oraz stworzenia sytuacji, w której uczeń odpowiedzialnie decyduje o sobie. Metoda wzmaga słuchanie – uważnie słuchamy, co mówią inni.

Metodę można stosować do całego zespołu lub jego części. Umożliwia uczniom poznanie różnorodnych opinii. Można z niej korzystać wtedy, gdy mamy różne zdania na ten sam temat lub gdy część osób nie zabiera głosu.

Metoda ta może być przydatna podczas wprowadzania uczniów w tematykę, w czasie wyboru tematu i problemów (etap I), planowania działań (etap II) i podsumowania projektu.

Zdania podsumowujące

Opis. Użycie zdań zaczynających się od takich zwrotów, jak: *Dowiedziałem się, że..., Zaczynam się zastanawiać..., Zaskoczyło mnie, że...*, które pomagają uczniom wyciągnąć najważniejsze wnioski lub zdobyć nowe doświadczenie.

Cel. Nauczanie uczniów formułowania wniosków oraz wyrobienie nawyku uczenia się na podstawie zdobytego doświadczenia.

Ważne jest wyrobienie w uczniach umiejętności samodzielnego wyciągania wniosków z doświadczenia, co pozwala im chwytać sens tego, co robią, skłania do autorefleksji.

Metoda ta może prowadzić do ogólnoklasowej dyskusji podsumowującej projekt. Przydaje się też w czasie podsumowywania przez uczniów realizacji konkretnego działania lub zadania (realizacja zaplanowanych działań - etap III).

Zapytaj kolegę

Opis. Uczniowie, którzy potrzebują pomocy, najpierw proszą o nią kolegę lub koleżankę.

Cel. Wzmocnienie poczucia wzajemnego wspierania się uczniów oraz oszczędzanie czasu i energii nauczyciela.

Gdy uczeń prosi o wskazówki warto powiedzieć: *Zapytaj kolegę*.

Metoda ta pomaga budować wśród uczniów atmosferę wzajemnego szacunku i cenięcia siebie nawzajem, przez co zespół staje się zdrową, związaną ze sobą społecznością. Uświadamia uczniom, że każdy w zespole może być kolegą lub koleżanką, jeśli tylko jest właśnie w taki sposób postrzegany.

Metodę tę można wykorzystać wprowadzając uczniów w tematykę projektu. Nauczyciel może się też umówić z uczniami, że zanim zwrócą się o pomoc do niego podczas konsultacji w trakcie realizacji zaplanowanych działań - etap III, najpierw zapytają dwie inne osoby.

Wymiana w parach

Opis. Uczniowie dobierają się w pary i w nich dzielą się swymi poglądami.

Cel. Ćwiczenie wyrażania swoich poglądów i słuchania innej osoby.

Zachęcanie uczniów do rozmowy o własnych pomysłach znakomicie mobilizuje do aktywności. Wymiana w parach skłania uczniów do sformułowania myśli, które być może nie były jeszcze dosyć klarowne. Metodę tę można stosować, aby wymieniać opinie, w trakcie dyskusji, aby zmobilizować uczniów do większej aktywności.

Metoda ta będzie przydatna podczas wprowadzania uczniów w tematykę, w czasie wyboru tematu i problemów (etap I), planowania działań (etap II) i ich realizacji (etap III) i podsumowania projektu.

Ożywić dyskusję

Opis. Nauczyciel kończy dyskusję, zanim uwaga uczniów zacznie się rozpraszać.

Cel. Zaangażowanie w dyskusję całego zespołu. Prowadzenie dyskusji ma sens do momentu, w którym uczniowie są jeszcze na niej skupieni. Jeśli widzimy rozprężenie można zarządzić głosowanie.

Metoda ta może być przydatna podczas wprowadzania uczniów w tematykę oraz w czasie wyboru tematu i problemów (etap I).

Komunikat „doceniam to”

Opis. Stwierdzenie, które komunikuje co rzeczywiście w uczniu doceniamy.

Cel. Uświadomienie uczniowi, że przynajmniej jeden dorosły go docenia.

Chwaląc korzystam z komunikatu typu *Ja*. Wyrażam w ten sposób swoje osobiste zdanie i autentyczne uznanie.

Metoda ta może być przydatna na każdym etapie realizacji projektu, w sytuacjach kiedy spotyka się nauczyciel (nie tylko opiekun projektu, ale także wychowawca lub nauczyciel, który udziela konsultacji) z uczniem lub uczniami, także podczas podsumowania realizacji projektu.

Pochwały i nagrody dla wszystkich

Opis. Chwalenie i nagradzanie grupy jako całości.

Cel. Zachęcanie wszystkich uczniów bez lekceważenia kogokolwiek, dążenie do scementowania grupy.

Pochwały i nagrody skierowane do grupy, która na nie uczciwie zapracowała nie wywołują zazdrości. Nikt nie czuje się pominięty, przeciwnie – wzmacnia się więź między uczniami.

Metoda ta może być przydatna przede wszystkim podczas podsumowywania projektu.

Budowanie ducha grupy

Opis. Nauczyciel wygłasza komentarze, które mają na celu wzbudzenie we wszystkich uczniach poczucie własnej wartości, aktywności, inteligentnej samodzielności, chęci do współdziałania w grupie oraz świadomej, otwartej, poszukującej postawy. Są to komunikaty: *Doceniam to, Podoba mi się, Jestem z tobą, Rozumiem, co czujesz, Ja też czasami mam kłopoty, Cieszę się kiedy..., Dziękuję ci za..., Podziwiam cię za...* itp.

Cel. Pobudzenie wzrostu aktywności, samodzielności, integracji i świadomości grupy.

Metoda ta może być przydatna przede wszystkim podczas monitorowania projektu oraz podczas udzielanych konsultacji (III etap – realizacja zaplanowanych działań).

Co nowego, co dobrego...

Opis. Zachęcenie uczniów by podzielili się z innymi tym, co nowego lub dobrego zdarzyło się w ich życiu.

Cel. Skupienie uwagi uczniów i stworzenie w zespole dobrej atmosfery. Metoda ta buduje atmosferę bezpieczeństwa, a ponadto pomaga w skupieniu uwagi uczniów i uczy ich wzajemnego słuchania.

Metodę tę mogą stosować sami uczniowie podczas spotkań zespołu na wszystkich etapach realizacji projektu.

Karty myślę/czuję

Opis. Uczniowie anonimowo zapisują osobiste przemyślenia i odczucia, których doznali w danym momencie.

Cel. Rozwijanie samoświadomości oraz tworzenie pełnej szacunku więzi we wzajemnych relacjach.

Metodę tę mogą stosować sami uczniowie podczas spotkań zespołu na wszystkich etapach realizacji projektu. Przydatna podczas sytuacji konfliktowych, gdy pojawiają się trudności związane z wywiązywaniem się z obowiązków i powierzonych ról.

Zadania w grupach, zmiana grup

Opis. Uczniowie zastanawiają się nad problemem w małych grupach zadaniowych, a potem zmieniają grupy i wymieniają się pomysłami zanotowanymi w pierwszej grupie.

Cel. Utrzymanie wysokiego poziomu zaangażowania.

Metodę tę mogą stosować sami uczniowie podczas spotkań zespołu na wszystkich etapach realizacji projektu.

Grupa wsparcia

Opis. Kilku uczniów regularnie pracuje w tym samym składzie, zapewniając sobie wzajemne wsparcie.

Cel. Zapewnienie wszystkim uczniom poczucia przynależności do grupy i wsparcia ze strony rówieśników. Dzięki tej metodzie buduje się społeczność zespołową – sprzyja nawiązywaniu przyjaźni i kształtuje umiejętności utrzymywania dobrych stosunków z innymi oraz wywiązywania się z codziennych

Metodę tę będą nieświadomie stosować sami uczniowie podczas spotkań zespołu na wszystkich etapach realizacji projektu.

obowiązków.

Metoda ta pomaga nauczyć jak odróżnić myśli od uczuć, pomaga uświadomić sobie swoje uczucia i uporządkować je przed następnym spotkaniem. Wzmacnia samoświadomość i samoakceptację.

Opracowano na podstawie publikacji Merilla Harmina *Duch klasy. Jak motywować uczniów*, Biblioteka Akademii SUS, CIVITAS, Warszawa 2004